

DAg.), i d'aquí es passa també (anàlogament a *amanós*) a 'fàcil, planer' en la mateixa Eivissa (cf. *AlcM*, § 3): «Oh gent festiva!... Ara es recull / el port, i desmembrat de llunyanyes / de tempesta, ofereix amb gest *maner* / al públic una esquena de plaer», Villan-gómez (*Terra i Somni*, 69).

Deu sortir-ne la loc. conj. (i fins tornada conj. pura, davant subjuntiu), usual en el valencià de Monóver, *mané* que 'potser (que)': «El onque Quito deu tení damun una barsella de pusses: no fa més que rascà-se es cames, el pit y la esquena; en la cascarrà <'el cap, la clepsa'>, *mané* que no siguen... pusses...»; «en un achespó <'amb un guix, un algeps'> apuntes en la paret es figures que ha'y, *mané* li vinga a la fornara una tentació...»; «vaig anà a vóre-lo. —Bon dia —dic yo, dempués de arrimà-li una patà a la porta (*mané* estaguera en palote...», *Canyissaes*, 110, 67, 19, també p. 100); en els últims tirant cap al matís de 'no fos que...', i algun cop potser arriba a 'encara que' (com entén SGuarner, *Canyís*, p. 153, però aquest té tort de barrejar-ho amb *manque* 'encara que', mot diferent, si bé no neguem que l'un pot haver influït damunt l'altre): «—A vostè li diuen Canyís, tat? —Sí senyó. —*Mané* siga astò una burlesca pa sacà-o en 'El Pueblo'» (ib., 35).

Es pot reconèixer que deu haver-hi influències amb el grup del cast. *MANERO* (cf. *DCEC* i Jud, *ARom.* vi, 209, *REW*, 5309), del qual voldria fer-ho venir Baist (*ZRPb.* xiv, 183-4), però això és secundari. Encreuat amb *amanós*: *manerós*.

CPT.: *Males-mans* m. personalitzat: «Un *males-mans* va obstruir la Font dels Freres, y ja fa temps que 's pert aquella ayga», Vic (*Veu del Montserrat*, 1895, 366). *Mans-fentes*. *Mans-foradades*.

Mandret. Era, abans que tot, el nom d'una mena d'espasa o espasí molt amanosós, que permetia agredir molt inesperadament (i per tant sovint és objecte de prohibicions); el *DAg.* i *AlcM* en donen cites en bastants inventaris i disposicions legals del S. xv, des de 1403; i en la *Disputa de Viudes i donzelles*, val. cap a 1500: «Ni sab lo Digestis ni qual és *mandret*» (224), que s'ha separat malament *man dret* i entès erradament com 'mà dreta' (però és impossible llavors aquesta forma masculina), si bé no sé si és en el sentit propi, o com algun nom simbòlic (p. ex. ¿d'algun text o opuscle manual?)

On clarament hi ha cpt., la forma masculina de l'adj. potser s'explica tenint en compte que també s'usà amb el sentit del cop donat amb l'espasa («si a les mans li fos vengut una d'aquelles espases, per cert ella agera donats raves<s> sos e *mandrets*», *Corbatxo*): cf. *mandoble* 'cop donat amb una espasa feixuga que cal esgrimir amb totes dues mans' (cf. n. 28 a *DCEC/DECH*, MANO); mentre que, per contrast amb aquest, *man-dret* s'aplicaria al cop i a la mena d'espasa lleugera i sotil que hom clava i porta a l'abast, simplement, de la mà dreta. D'altra banda Careta (*Barbarismes*, s. v. *manopla*) dóna «*mandret* e esquerra» com a nom d'una 'manyopa d'armes (feta de malla)', i explica *mandreter* com a designació del qui en fabrica,

citant l'ofici i gremi de *mandreters* en un text de Bna. de 1419: llavors es podria explicar la forma, com nascuda per el·lipsi, en la combinació *aman-dret'* e esquerra; tanmateix és molt dubtós que entengui bé el que eren els *mandreters*, ofici que els *DAg.* i *AlcM* documenten en textos dels Ss. xv-xvi com a fabricants de l'espasa dita *mandret*. L'altra explicació crec que és la bona.

Mamballetes mall. en lloc del més general *ballmanetes*, terme del llenguatge infantil, que morfològicament em sembla més fàcil de comprendre partint d'aquella forma (i mirant com a metàtesi l'altra): de la frase materna *mans ballau!* que es dirigiria primer a les mans de l'infant, animant-lo a picar rítmicament de mans; d'on després *mamballetes* amb diminutiu infantil, com en *fer mametes* (> *fer metes*).

Mampost forma corresponent al cast. *mampuesto*, que explico en el *DCEC/DECH* (III, 819b16-33 i n. 32): usual a CastPna., però no sé si allí té sentit ben semblant al del mot castellà, car noto que aquells pagesos ho usen amb el valor d'«al·luvió», si fa no fa: «al netejar les séquies se trau *mompóst*», «el barranquet de sòl del Tossal Gros deixa molt de *mompóst*» (1961); JBPorcar sembla emprar-ho també més aviat en aquest sentit que en els més coneguts en cast.: «el Pujolet de Gasset --- és un montícul d'argiles o tapàs --- havent en la superfície diferents qualitats d'argila posades com *monpost*», «sobre el montícul natural hi havia gran quantitat de *monpost* formant com un montícul artificial» (*BSCC* xiv, 81, 82); tant la forma en *mo-* com aqueixa connexió amb *montícul* i l'aplicació a l'amuntegament d'al·luvió, poden suggerir que sigui *MONTEM POSITUM* més que *MANU*; si bé això pot ser el resultat d'un miratge fonètic, i d'altra banda tampoc no descartem que la coincidència formal del mot amb el mot castellà sigui casual.

Manobra, *manobre*: és evident que són formats amb *mà(n)* i *obra* (i inseparable verb *obrar*), cf. *obra* tant en el sentit de material de construcció (*una paret d'obra* diferent de *paret de pedra* etc.) com el que té en *mà d'obra* (és sabut que els puristes castellans rebutgen *mano de obra* = *las manos, la hechura, el trabajo manual* com a expressió «afrancesada», Baralt, *Dicc. de Galic.*). En les fonts antigues el compost català apareix amb tres valors diferents. El femení *manobra* A) són materials de construcció, material per «obrar»: «tota la messió que-s fassa per los dos exaugadors --- axí quant és en posts e en pals e en exermens e *manobra* per redressar los dits exaugadors», ross., a. 1309 (*RLR* VIII, 70); «hòmens que obraven al mur cerquaven *manobra* en lo dit alberc», Segarra (doc. de Guardialada, a. 1396, *BABL* x, 405); «se derriba la pared vieja de la iglesia --- ordena al Consejo que se saquen los escombros fuera de la nave y se vayan apilando en la plaza, mientras se decide qué se va a hacer con toda aquella *manobra*», a. 1435 (Traver, *Antigs. CastPna.*, p. 236; anàlogament en doc. de 1420, ib., p. 233); sembla sentit semblant en docs. ross. de 1311 i 1315 (*RLR* xxix, 55; xxx, 266).

B) Nom d'una obligació de dret senyorial per con-